

В.Й. Плиса

СТРАХОВИЙ
МЕНЕДЖМЕНТ

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

В. Й. Плиса

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Навчальний посібник

**Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України**

**Львів
2014**

УДК 368.021(075.8)

ББК 65.271я73-1

П 38

Рецензенти:

д-р екон. наук, проф. **I. В. Алексєєв**

(Національний університет „Львівська Політехніка”);

д-р екон. наук, проф. **В. Г. Дем'янишин**

(Тернопільський національний економічний університет);

д-р екон. наук, проф. **А. Я. Кузнецова**

(Університет банківської справи Національного банку України, м. Київ).

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів,
які навчаються за освітньо-професійною програмою спеціаліста, магістра
зі спеціальністі „Фінанси і кредит”
(лист №1/11-4256 від 26.03.2014 р.)

Плиса В. Й.

П 38 Страховий менеджмент : навч. посібник / В. Й. Плиса. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 378 с.

ISBN 978-617-10-0155-8.

У навчальному посібнику розглянуто фундаментальні питання теорії та практики страхового менеджменту, його сутність і значення, етапи прийняття управлінських рішень у страховому підприємництві.

Подано загальну характеристику, структуру, порядок формування та шляхи оптимізації ресурсного потенціалу страхової організації. Зосереджено увагу на значенні та особливостях здійснення планування в страхових організаціях, технологіях управління маркетинговою діяльністю в страховому підприємництві, технології відбору ризиків на страхування і врегулювання страхових претензій, особливостях управління грошовими потоками та фінансовою надійністю страховика. Розглянуто сутність комунікацій в управлінні страховиком та інформаційного забезпечення страхового менеджменту.

Для студентів вищих навчальних закладів, слухачів системи післядипломної освіти, аспірантів, викладачів, усіх хто цікавиться проблемами страхового менеджменту.

УДК 368.021(075.8)

ББК 65.271я73-1

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2014

© В. Й. Плиса, 2014

ISBN 978-617-10-0155-8

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
Тема 1. СУТНІСТЬ І РОЛЬ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	9
1.1. Необхідність страхового захисту	9
1.2. Загальна характеристика страхового ринку	13
1.3. Сутність страхового менеджменту.....	21
1.4. Етапи прийняття рішень у страховому менеджменті	31
1.5. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища страхової організації	32
Контрольні запитання.....	34
Тестові завдання.....	34
Рекомендована література для поглиблленого вивчення теми	40
Тема 2. РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ, СТРУКТУРА Й ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.....	41
2.1. Загальна характеристика ресурсного потенціалу страхової організації	41
2.2. Структура, формування та шляхи оптимізації ресурсного потенціалу страхової організації.....	43
2.3. Види страхових компаній і порядок їх створення	45
2.4. Організаційні структури управління страховими організаціями.....	49
2.5. Органи управління страховою компанією та їхні функції.....	55
2.6. Об'єднання страховиків та їхні функції	57
Контрольні запитання.....	70
Тестові завдання.....	70
Рекомендована література для поглиблленого вивчення теми	72
Тема 3. ПЛАНУВАННЯ У СТРАХОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ	74
3.1. Сутність планування та особливості його здійснення в страхових організаціях	74
3.2. Планувальна функція як реагування на динамічні зміни зовнішнього середовища функціонування страхової організації.....	80
3.3. Зміст планування у процесуальному аспекті.....	82
3.4. Формування системи планування в страхових організаціях	83
3.5. Організація розроблення планів у страхових організаціях	90

3.6. Економічне обґрунтування запланованої діяльності страховика.....	91
Контрольні запитання.....	94
Тестові завдання.....	94
Рекомендована література для поглиблого вивчення теми	95
Тема 4. КОМУНІКАЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	97
4.1. Сутність комунікацій і їхня роль у системі страхового менеджменту	97
4.2. Комунікаційний процес, його елементи та етапи.....	99
4.3. Способи комунікацій. Комунікаційні канали і сфери їхнього використання у страхуванні	101
4.4. Механізм інформування та концептуальна модель системи інформаційного забезпечення страхового менеджменту	104
Контрольні запитання.....	108
Тестові завдання.....	109
Рекомендована література для поглиблого вивчення теми	110
Тема 5. УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В СТРАХОВІЙ СПРАВІ	111
5.1. Сутність та основні категорії страхового маркетингу	111
5.2. Необхідність і методика проведення маркетингових досліджень у страхуванні.....	115
5.3. STP-маркетинг	121
5.4. Чинники та критерії сегментації страхового ринку	122
5.5. Маркетингові стратегії охоплення страхового ринку	125
5.6. Зміст, процедура та стратегії позиціювання страхової послуги на ринку.....	127
5.7. Реклама як ефективний інструмент страхового маркетингу	130
5.8. Канали реалізації страхових послуг	134
Контрольні запитання.....	145
Тестові завдання.....	146
Рекомендована література для поглиблого вивчення теми	148
Тема 6. УПРАВЛІННЯ ВІДБОРОМ РИЗИКІВ НА СТРАХУВАННЯ	149
6.1. Поняття ризику	149
6.2. Класифікація ризиків.....	151
6.3. Ризик-менеджмент. Методи оцінки ризику.....	155
Контрольні запитання.....	158
Тестові завдання.....	158
Рекомендована література для поглиблого вивчення теми	160

Тема 7. УРЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВИХ ПРЕТЕНЗІЙ	161
7.1. Сутність і механізм урегулювання страхових претензій	161
7.2. Процес урегулювання збитків	162
7.3. Інститут аварійного комісара в системі експертних оцінок причин і наслідків страхових подій.....	166
7.4. Урегулювання збитків в особовому страхуванні	168
7.5. Урегулювання збитків у майновому страхуванні	179
7.6. Урегулювання збитків в страхуванні відповідальності	202
Контрольні запитання.....	219
Тестові завдання.....	220
Рекомендована література для поглиблого вивчення теми	221
Тема 8. УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ СТРАХОВИКА	222
8.1. Види грошових потоків страховика.....	222
8.2. Доходи та витрати страхових організацій	223
8.3. Принципи управління грошовими потоками страхової компанії	226
8.4. Завдання та моделі управління грошовими потоками страхової організації.....	228
Контрольні запитання.....	233
Тестові завдання.....	234
Рекомендована література для поглиблого вивчення теми	236
Тема 9. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ НАДІЙНІСТЮ СТРАХОВИКА	238
9.1. Порядок визначення рівня фінансової надійності страховиків	238
9.2. Умови забезпечення платоспроможності страховиків	244
9.3. Страхові резерви: види, порядок формування та використання.....	246
9.4. Механізм формування резервів зі страхування життя	249
9.5. Розміщення страхових резервів зі страхування життя.....	252
9.6. Механізм формування, облік і напрямки розміщення страхових резервів за видами страхування іншими, ніж страхування життя	254
9.7. Організація антикризового управління фінансовою стійкістю страховика	265
Контрольні запитання.....	273
Тестові завдання.....	273
Рекомендована література для поглиблого вивчення теми	275
Тема 10. ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ У СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	277
10.1. Сутність, рівні та суб'єкти системи фінансового моніторингу.....	277
10.2. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері страхування (перестрахування)	284

10.3. Фінансові операції страхової організації, які підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.....	286
10.4. Правила та програми внутрішнього фінансового моніторингу страхової компанії.....	288
10.5. Управління ризиками легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму та порядок виявлення фінансових операцій, які підлягають фінансовому моніторингу у страхуванні (перестрахуванні).....	293
Контрольні запитання.....	296
Тестові завдання.....	296
Рекомендована література для поглибленого вивчення теми	299
КОРОТКИЙ ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ СТРАХОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	301
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	311
ДОДАТКИ.....	317
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	369

*Світлої пам'яті батька,
І. М. Плиси, присвячую*

ПЕРЕДМОВА

Розвиток економіки України на сучасному етапі визначається перехідними явищами та процесами, які пов'язані з відмовою від командно-адміністративної системи управління і вибором ринкової. Рушійні сили такого вибору – висока ефективність і конкурентоспроможність ринкової економіки з її внутрішніми економічними важелями та стимулами розвитку.

Перехідний період в економіці України спричинив об'єктивні труднощі, пов'язані зі зламом старої страхової системи і незавершеністю, фрагментарністю побудови іншої. Ці складності загострені суб'єктивними причинами, які зумовлені відсутністю чітко виробленої стратегії і тактики переходу від державної економіки страхування до ринкової. З огляду на це особливої актуальності набули проблеми перебудови, адаптації та розвитку всіх складових національної страхової системи, вирішення яких забезпечить створення механізмів пристосування, виживання та гнучкості реакції на зміни зовнішніх чинників, чинників нестабільності та невизначеності, притаманних умовам переходу до ринкових форм господарювання.

Перехід від адміністративної системи управління до ринкової, трансформація народного господарства в економіку відкритого типу потребує засвоєння нових нестандартних підходів до вибору стратегії забезпечення належного рівня розвитку страхових відносин на макро- та мікрорівні. Ці підходи повинні опиратися на науково-обґрунтовані стратегії розвитку, на розгалужену інформаційну мережу, яка безупинно досліджує соціально-економічні процеси, економічну політику, економічну й страхову кон'юнктуру та їхні тенденції. Такий підхід повинен ґрунтуватися на об'єктивних закономірностях функціонування та розвитку економічних систем, враховувати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників.

Специфічні страхові відносини є об'єктом страхової науки і, відповідно, предметом вивчення навчальної дисципліни „Страховий менеджмент”, яка розкриває фундаментальні питання теорії та практики страхового менеджменту, його сутність і значення, етапи прийняття управлінських рішень у страховому підприємництві.

Подано загальну характеристику, структуру, порядок формування та шляхи оптимізації ресурсного потенціалу страхової організації. Зосереджено увагу на зна-

Передмова

ченні та особливостях здійснення планування в страхових організаціях, технологіях управління маркетинговою діяльністю в страховому підприємництві, технології відбору ризиків на страхування і врегулювання страхових претензій, особливостях управління грошовими потоками та фінансовою надійністю страховика. Розглянуто сутність комунікацій в управлінні страховиком та інформаційного забезпечення страхового менеджменту.

Зміст навчального матеріалу дає змогу здобути необхідну суму знань, яка відповідає вимогам, що ставлять перед фахівцями – економістами вищої кваліфікації.

Становлення ринкової економіки неможливе без добре підготованих фахівців, які опанували фундаментальні принципи організації управління страховими відносинами. На вирішення цієї проблеми розрахований цей посібник.

Головна задача навчального посібника – допомогти сформувати у студентів системи знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

Структура посібника складається з логічно пов'язаних між собою тематичних блоків. Таких блоків десять. Кожний тематичний блок посібника побудований так, щоб активізувати пізнавальну діяльність студента. Проблематику теми узагальнюють контрольні запитання, і тестові завдання, якими закінчується кожний тематичний блок. Запитання та тестові завдання допоможуть студентові визначити рівень засвоєння опрацьованого матеріалу.

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

- Аварійний комісар 166, 301
Аварійний сертифікат 168
Авіаційне страхове бюро 58
Агентська діяльність 19
Альтернативні плани страховика 301
Аналіз багатомірних сукупностей 115
Аналіз загрозливих чинників для страховової організації 33
Аналіз можливостей страховової організації 33
Аналіз ризику 156
Аналіз сильних сторін страховової організації 33
Аналіз слабких сторін страховової організації 33
Аналітичні (пояснювальні) моделі 86
Аналітичні (пояснювальні) моделі планування діяльності страховової організації 301
Аналітичні методи обґрунтування управлінських рішень 301
Антикризова програма страховика 301
Антикризове управління страховиком 266, 301
антикризовий потенціал фінансової стійкості страховика 266
Антropогенні ризики 153
- База стратегічних даних страховика 302
Банк моделей 115
Безумовна (експедентна) франшиза 13
Брокерська діяльність 20
- Вертикальна інтеграція 15
Види управлінського контролю 27
Виключення ризику 157
Вимірювання реальних процесів, що здійснюються в страховій організації 25
Випереджувальний контроль 28
Виробничий ризик 154
Вищий рівень страхового менеджменту 30
Відшкодування в межах реально завданіх збитків 11
Вільні резерви 244
Внутрішній (регіональний) страховий ринок 14
Внутрішній фінансовий моніторинг 278
Встановлення діапазону контролю 23
Вторинна інформація 117
- Гнучкість 29

Предметний покажчик

- Горизонтальна інтеграція 15
Дані 98
Делегування повноважень 23
Департаменталізація 23
Державний фінансовий моніторинг 277
Диверсифікація 11, 15
Дивізіональна структура управління 52
Дискриміантний аналіз 115
Диференційований маркетинг 125
Довгострокові плани 22
Довгострокові плани страховика 302

Екологічні ризики 153
Економічна функція реклами 131
Економічне обґрунтування запланованої діяльності страховика 91
Економічні (комерційні) ризики 152
Економічність 29
Експеримент 119
Елементи комунікаційного процесу 99
Етапи прийняття рішень у страховому менеджменті 31
Етапи управління ризиком 155

Завдання 22, 302
Заключний контроль 28
Закони розвитку організації 302
Застрахований 176
Збереження ризику 157
Змішане позицювання 129
Змішані стратегії 302
Знеособлені комунікаційні канали 103
Зниження ризику 157
Зовнішнє середовище страховика 302
Зовнішній страховий ринок 14
Зрозумілість 29

Імідж страховика 302
Імітаційні моделі 86
Імітаційні моделі планування діяльності страхової організації 302
Імітація 119
Імовірні процедури утворення вибіркових сукупностей 118
Інкрементальне планування 75
Інститут соціального страхування 11

Предметний покажчик

- Інтерактивні канали 103
Інформативна функція реклами 130
Інформаційний потенціал страховика 44, 302
Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегічного управління страховиком 302
Інформація 98
Інфраструктурний потенціал страховика 303
- Кабінетні дослідження 116
Кадровий потенціал страховика 303
Канали реалізації страхових послуг 134
Кількісні методи обґрунтування управлінських рішень (методи дослідження операцій) 303
Кластерний аналіз 115
Комерційне страхування 11
Комерційний ризик 154
Комунікативна функція реклами 131
Комунікації по висхідній 108, 303
Комунікації по горизонталі 108, 303
Комунікації по низхідній 108, 303
Комунікаційний канал 99, 103, 303
Комунікація 97, 303
Континуум 23
Контрибуція 11
Контролінг 303
Контроль 24, 303
Конфлікт 303
Кореляційний аналіз 114
Короткострокові плани 22
Короткострокові плани страховика 303
Кредитні ризики 155
Криза 303
Культурна функція реклами 131
- Ліга страхових організацій України 57
Лінійна організаційна структура управління 50
Лінійні зв'язки 49
Лінійно-функціональна (комбінована) організаційна структура управління 52
- Майнові ризики 153
Максимальна сумлінність 10
Маркетингова інформаційна система 113, 303
Маркетингова функція реклами 131
Маркетинговий потенціал страховика 44, 304
Матрична організаційна структура 53

Предметний покажчик

- Менеджери нижчого рівня страхової організації 30
Метод „дерева рішень” 304
Метод багатомірного статистичного аналізу 124
Метод Борнхуэттера-Фергюсона 261
Метод групувань 124
Метод платіжної матриці 304
Метод побудови сітки сегментування 124
Методи математичного програмування 304
Методи спостереження 119
Методи теорії ігор 304
Методи теорії статистичних рішень 304
Механізми координації 23
Міжнародний страховий ринок 14
Міжфункціональні зв’язки 50
Мінімальний розмір статутного фонду (гарантійного депозиту) страховика 244
Моделювання 304
Морське страхове бюро 62
Моторне (транспортне) страхове бюро 61
Надмірне позицювання 129
Науково-технічний потенціал страховика 44, 304
Невербальні (несловесні) комунікації 102
Недиференційований маркетинг 125
Недостатнє позицювання 129
Нестраховий ризик 152
Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя 245
Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює страхування життя 245
Об’єкт соціального страхування 12
Об’єкти спостереження 119
Об’ективні ризики 154
Обґрунтованість критеріїв 29
Обов’язковий фінансовий моніторинг 278
Оперативні плани 22
Оперативні плани страховика 304
Описові (дескриптивні) моделі 85
Описові (дескриптивні) моделі планування діяльності страхової організації 304
Опитування 119
Організаційна діяльність 23, 304
Організаційна криза 305
Організаційна структура 23

Предметний покажчик

- Організаційна структура страховика 305
Організаційна структура управління страховиком 49
Організаційне забезпечення стратегічного управління страховиком 305
Організаційні ризики 155
Організація 23, 305
Орієнтири 22, 305
Освітня функція реклами 131
Основні завдання маркетингових досліджень у страхуванні 115
Основні стратегічні завдання страхового маркетингу 112
Основні тактичні завдання страхового маркетингу 112
Особисті (персональні) ризики 305
Особисті ризики 153
Особисті спостереження 25
Особисті статичні канали 103
Очікуваний ефект 305

Панельні дослідження 116
Параметри ефективної системи контролю 29
Первинна інформація 118
Первинний фінансовий моніторинг 278
Перестрахові брокери 21
Періодичне планування 305
Письмові комунікації 101
Пілотні дослідження (пробний маркетинг) 116
Планологія 305
Планування 21, 306
Планування в страхових організаціях 83
Позиціювання 121, 128, 306
Позиція страхової послуги 128, 306
Політична функція реклами 131
Політичні ризики 152, 153, 154
Польові дослідження 116
Порівняння результатів реального виконання з визначеними стандартами 26
Послідовність проведення комунікацій 100
Потенціал організаційної структури управління страховика 44, 306
Поточний контроль 28
Правила внутрішнього фінансового моніторингу 288
Предмет соціального страхування 11
Прийняття рішення 32
Принцип гнучкості організаційної структури 54
Принцип економічності структури 54
Принцип інноваційної спрямованості 54

Предметний покажчик

- Принцип оптимальної структури 54
Принцип чіткого розподілу функцій між підрозділами та посадовими особами 54
Принципи ефективної сегментації страхового ринку 123
Принципи формування організаційних структур управління 54
Принципи функціонування організаційних структур управління 55
Природні ризики 153
Проблема 32
Програми внутрішнього фінансового моніторингу 288
Програмно-цільове управління страховиком 306
Продукт (послуга) 306
Пропускна спроможність каналу 103, 306
Процес STP-маркетингу 122
Процес конфлікту 306
Процес маркетингового дослідження 117
Процес обміну інформацією в страховій організації 108
Процес урегулювання збитків 161, 162, 306

Раціональність 306
Реакція на порівняння 26
Регресійний аналіз 114
Резерв заявлених, але не виплачених збитків 257
Резерв збитків, які виникли, але не заявлені 258
Резерв катастроф 263
Резерв коливань збитковості 262
Резерв незароблених премій 255
Резерви довгострокових зобов'язань (математичні резерви) 249
Реклама 130, 306
Ризик 149
Ринкові ризики 155
Ринок майнового страхування 14
Ринок особистого страхування 14
Ринок покупця 112
Ринок страховика 14
Ринок страхувальника 14
Ринок страхування від нещасних випадків, ринок страхування домашнього майна 14
Ринок страхування домашнього майна 14
Рівні страхового менеджменту 30
Різновиди цілей страхової організації 76
Розподіл відповідальності серед працюючих 32
Розподіл праці 23
Розрахунок резерву збитків, які виникли, але не заявлені, ланцюговим методом (Chain Ladder) 258

Предметний покажчик

- Своєчасність 29
СВОТ-аналіз 33
Сегмент ринку 121, 307
Сегментація ринку 121
Сегментація 307
Середній рівень страхового менеджменту 30
Сильні сторони 307
Синергія 307
Система аналізу маркетингової інформації 114
Система внутрішньої звітності страховика 113
Система збирання поточної зовнішньої маркетингової інформації 113
Система маркетингових досліджень 113
Система планів і звітів 307
Система планування і контролю 307
Система страхування за граничною відповідальністю 12, 13
Системи страхування 12
Системна криза 307
Складові ресурсного потенціалу страхової організації 44
Слабкі сторони 307
Соціальне страхування 11, 12
Спекулятивні ризики 153
Спеціальні ризики 153, 154
Спостереження 119
Стандарти 24
Статистичні звіти 25
Стиль управління страховиком 307
Стратегічна криза 307
Стратегічна спрямованість 29
Стратегічне планування 307
Стратегічне управління страховиком 308
Стратегічний контролінг 308
Стратегічний контроль 308
Стратегічні плани 22
Стратегічні плани страховика 308
Стратегічні цілі страховика 308
Стратегія диверсифікації 308
Стратегія односегментної концентрації 126
Стратегія повного охоплення ринку 126
Стратегія сегментної спеціалізації 126
Стратегія селективної (вибіркової) спеціалізації 126
Стратегія спеціалізації на одній страховій послузі 126
Стратегія управління персоналом страхової компанії 308

Предметний покажчик

- Стратегія 309
Страхова послуга 15
Страховий інтерес 10
Страховий маркетинг 111, 309
Страховий менеджмент 30
Страховий ризик 10, 150, 152, 155
Страховий ринок 13
Страховик 15, 45
Страхові агенти 19
Страхові брокери 19
Страхові посередники 14, 15
Страхові резерви зі страхування життя 249
Страхувальники 15, 18
Страхування 9, 10
Страхування за системою першого ризику 12
Страхування за системою пропорційної відповідальності 12
Стрес 309
Структура маркетингової інформаційної системи 114
Структура страхової організації 49
Ступінь формалізації 23
Суб'екти первинного фінансового моніторингу 278
Суб'екти страхового ринку 15
Суб'ективні ризики 154
Суброгація 11
Сумнівне позиціювання 129
Суспільна функція реклами 131
Сфери страхової діяльності 11
- Тести раннього попередження 238, 309
Техніко-виробничі ризики 155
Типові процедури утворення вибіркових сукупностей 118
Точність 29
Транспортні ризики 153
Трудовий потенціал страховика 44, 309
- Українське актуарне товариство 68
Українське медичне страхове бюро 68
Умовна (інтегральна) франшиза 13
Управління ризиками легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму та порядок виявлення фінансових операцій, які підлягають фінансовому моніторингу у страхуванні (перестрахуванні) 293
Управління ризиком (ризик-менеджмент) 155

Предметний покажчик

- Управлінська функція реклами 131
Управлінський потенціал страховика 44, 309
Усні звіти підлеглих 25
Усні комунікації 102
- Фактичний запас платоспроможності (нетто-активи) страховика 245
Фактори ризику 309
Факторний аналіз 115
Філія страховика 309
Фінансовий моніторинг 277, 309
Фінансовий ризик 154
Фінансові операції страхової організації, які підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу 286
Формальне планування 74
Формування ресурсного потенціалу страхової організації 44, 310
Франшиза 13
Функції реклами 130
Функції страхового маркетингу 112
Функціональні зв'язки 50
Функціональної організаційна структура управління 51
- Централізація 23
Цілевстановлення 310
Цільовий маркетинг 125
- Чинники сегментації 122
Чисті ризики 153
- Юридичні ризики 155
- Ядерний страховий пул 65
Якісні методи обґрунтування управлінських рішень 310
- Lloyds 46
Lloyds of London 46
- STP-маркетинг 121

Навчальне видання

ПЛИСА Володимир Йосипович

СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Навчальний посібник

Редактор *Наталія Плиса*

Технічний редактор *Світлана Сеник*

Обкладинка *Василя Рогана*

Формат 70x100/₁₆. Ум. друк. арк. 30,5. Тираж 300 пр.

Львівський національний університет імені Івана Франка.
бул. Університетська, 1, м. Львів, 79000.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК №3059 від 13.12.2007 р.

Видрукувано у книжковій друкарні “Коло”.
бул. Бориславська, 8, м. Дрогобич, Львівська обл., 82100.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК №498 від 20.06.2001 р.